De Dagpauwoog

In de serie artikelen waarin de Vlinderjaarvlinders worden besproken, behandelen C. van Swaay en J.G. van der Made de Dagpauwoog.

C. van Swaay
J.G. van der Made

Ecologie

De Dagpauwoog (*Inachis io*) kan het hele jaar door overal gezien worden, het meest in tuinen en parken. Hij overwintert als vlinder in schuurtjes, kelders, takkebossen en dergelijke. In het vroege voorjaar, wanneer de temperatuur even boven de 12-14°C komt, komen de Dagpauwogen te voorschijn om op zoek te gaan naar de noodzakelijke, maar dan nog schaarse nektarbronnen. Wilgekatjes worden in die tijd veel bezocht. In mei zet de Dagpauwoog haar eieren af op brandnetels. Deze moeten niet in het open veld staan, maar juist wat beschutter en vochtiger, zoals langs bosranden en in ruigten langs water. Meer dan 200 eitjes per vrouwtje worden bij elkaar gelegd en daar is een flinke pol brandnetels voor nodig.

Brandnetels moeten voldoende eiwitten bevatten om de snel groeiende rupsen te voeden. Binnen drie tot vier weken zijn ze al verpopt. Gedurende deze periode blijven de rupsen dicht bij elkaar als afweer tegen rovers als vogels. Heeft een vogel eenmaal zo'n stekelige rups geproefd, dan zal hij dat niet gauw nog een keer doen. De nieuwe vlinders vliegen vanaf eind juni tot in het najaar. Soms in hele warme zomers vliegt er in het najaar nog een tweede nieuwe generatie vlinders. Al in augustus beginnen de eerste vlinders hun winterslaapplaatsen op te zoeken.

Dagpauwogen zijn zeer mobiel en kunnen zich over tientallen kilometers makkelijk verplaatsen. Hierbij oriënteren ze zich vooral op lijnvormige strukturen in het landschap. Vooral bosranden of randen van houtwallen en heggen zijn geliefd. Ook rivieren, dijken en watergangen worden gevolgd.

Het mannetje vertoont in het voorjaar enig territoriaal gedrag. Hij verblijft dan bijvoorbeeld op een open plek aan een bosrand, van waaruit hij patrouille-vluchten onderneemt op zoek naar vrouwtjes.

De Dagpauwoog heeft veel nektar nodig. Distels en Koninginnekruid worden veelvuldig bezocht, maar in de stad kunnen ze ook altijd gevonden worden op de Vlinderstruik.

Voorkomen

De Dagpauwoog komt overal in ons land algemeen voor, vooral in bloemrijke tuinen en parken. De vlinder is in de laatste decennia waarschijnlijk vooruit gegaan.

Inrichting en beheer

Ook voor een algemene soort als de Dagpauwoog is een samenhang in het landschap enorm belangrijk. Bloemrijke bermen met ruigten en bosranden met ruigten zijn daarbij van groot belang.

Distels zijn als nektarbron van grote betekenis. Daarom is het dus belangrijk deze niet altijd maar te spuiten of te maaien. Overlast voor de boeren is gezien de moderne gewasbescherming op de percelen uit de tijd.

Bloemrijke tuinen en parken stimuleren de aanwezigheid van deze prachtige vlinder. Gelukkig is de toekomst van de Dagpauwoog vrij rooskleurig.